

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EEG) nr 2081/92 om skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel"

(KOM(2002) 139 slutlig – 2002/0066 CNS)

(2002/C 241/10)

Den 15 april 2002 beslutade rådet att i enlighet med artikel 37 i EG-fördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslag.

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 20 juni 2002. Föredragande var José Manuel de las Heras Cabañas.

Vid sin 392:a plenarsession den 17–18 juli 2002 (sammanträdet den 17 juli 2002) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 124 röster för, inga röster emot och 3 nedlagda röster.

1. Kommissionens förslag

1.1. Kommissionen föreslår att förordning (EEG) nr 2081/92 skall ändras för att förbättra skyddet för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel samt för att uppfylla de skyldigheter enligt bilaterala och multilaterala avtal som överskrider gemenskapens gränser.

1.2. Det gäller följande ändringar:

1.2.1. Förordningens tillämpningsområde utökas till att också omfatta vinvinäger men skall inte längre omfatta mineralvatten och källvatten (bilaga II).

1.2.2. Preciseringar läggs till för att underlätta beslut om registrering av namn som skrivs eller uttalas på samma sätt, det vill säga identiska namn.

1.2.3. Rätten att invända mot en registrering skall utökas till att omfatta även medborgare i ett WTO-land som har rättigheter och ett legitimt ekonomiskt intresse inom EU:s territorium. Enligt den nuvarande förordningen har endast EU-medborgare denna rätt (artikel 7). I TRIPs-avtalet (om handelsrelaterade immateriella rättigheter; antogs av WTO-medlemsländerna 1994) anges särskilda bestämmelser för geografiska beteckningar om att WTO-medlemmarna skall undvika snedvridningar i handeln till följd av detta skydd.

1.2.4. Enligt förslaget skall det vara möjligt att avföra en registrerad beteckning efter en väl motiverad ansökan från den som har rättighet till beteckningen.

1.2.5. Genom registrering enligt den nuvarande förordningen skyddas också beteckningar för produkter från tredje land (artikel 12). Det införs ett särskilt förfarande för registrering av produkter från dessa länder på EU:s marknad samtidigt som länder utanför gemenskapen uppmanas att på sitt eget territorium införa EU:s system om ursprungsbeteckningar i en anda av ömsesidighet.

1.2.6. Vid konflikter mellan varumärken och geografiska beteckningar skall förordningen gälla inte bara registrerade varumärken utan också varumärken som har förvärvats genom användning. Vid sådana konflikter skall man som referens ha det datum då registreringsansökan för geografisk beteckning eller ursprungsbeteckning lämnas in, vilket redan är fallet för registrerade varumärken.

1.2.7. Det förenklade invändningsförfarandet i artikel 17 i förordningen avskaffas.

2. Allmänna kommentarer

2.1. Huvudsyftet med de yttranden som Europeiska ekonomiska och sociala kommittén har utarbetat sedan den första förordningen antogs [(EEG) nr 2081/92] om skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar har varit att stödja åtgärder som avser att stärka och skydda produktionen av livsmedel och jordbruksprodukter av hög kvalitet i gemenskapen. Det är mycket viktigt att erkänna dessa produkters värde och att deras produktion får konsekvenser för samtliga sektorer på landsbygden, och gör det möjligt att bevara kulturen och de lokala och traditionella metoderna, som bidrar till att bevara praktisk kunskap i gemenskapens olika jordbruksregioner men som inte åtnjuter de fördelar som den tekniska utvecklingen kan ge.

2.2. EESK:s yttranden och ståndpunkt om detta ämne avspeglas i initiativytrandet "Utnyttjande av typiska kvalitetsjordbruksprodukter som utvecklingsverktyg inom den nya gemensamma jordbrukspolitiken (1)". I ett aktuellt yttrande om den gemensamma jordbrukens framtid (2) insisterar dessutom kommittén på att det europeiska jordbruket måste orienteras mot en säker produktion av hög kvalitet, vilket är grundläggande egenskaper som garanteras genom ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar.

2.3. Typiska kvalitetsprodukter utgör fortfarande en begränsad procentandel av EU:s jordbruksproduktion. Produktionen av dessa produkter måste öka så att de får en verklig tyngd på marknaden, vilket i sin tur befrämjar den ekonomiska utvecklingen i de minst gynnade landsbygdsområdena. Differentieringen av jordbruksprodukter och livsmedel genom att skydda deras namn och fastställa produktionsregler utgör ett viktigt sätt att öka deras värde, framför allt när kvaliteten lyfts fram i en marknadsstrategi. Detta måste även i fortsättningen vara målsättningarna för den gemensamma jordbrukspolitiken.

2.4. Även om de produkter som har fått en ursprungsbeteckning eller geografisk beteckning (SUB/SGB) kommer från alla tänkbara regioner och områden är det huvudsakligen mindre gynnade områden, randområden och bergsområden som svarar för kvalitetsprodukter med speciella egenskaper. De traditionella produkterna kan genom sina egenskaper och produktions-metoder bidra mest till utvecklingen av landsbygden eftersom de

- ökar lokalbefolkningens möjlighet att bo kvar och skapar nya arbetstillfällen, särskilt i mindre gynnade områden,
- underlättar utnyttjandet av befintliga resurser och kompetenser dem,
- i allmänhet framställs med metoder som bidrar till att bevara och förbättra naturen och miljön,
- respekterar befintliga ekosystem, den biologiska mångfalden och det genetiska arvet eftersom de bygger på lokala grödor och raser,
- är utmärkande för ett områdes eller en regions kultur och tradition.

(1) CES 972/98, EGT C 284, 14.9.1998, s. 62, föredragande: Maria Luísa Santiago.

(2) CES 362/2002, föredragande: Lutz Ribbe.

2.5. Skyddet av produktnamnen har bidragit till att producenterna frivilligt väljer att följa särskilda produktionsregler, som de själva bidrar till att utforma och fastställa och som engagerar alla aktörer i livsmedelskedjan. Spårbarheten är ett ytterst viktigt inslag i dessa produkter och bidrar inte bara till livsmedelssäkerheten i alla produktionsformer utan också till det mervärde som de får genom sitt ursprung och sin kvalitet.

2.6. De som har beviljats en skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning bör enligt förordning (EEG) nr 2081/92 få rätt att, om de anser det lämpligt, fastställa villkor för produktionen i ett visst område för att säkerställa kvalitetskontrollen. Dessa villkor avser de moment som krävs för att bereda produkterna för försäljning (t.ex. tappning på flaska, paketering).

2.7. Kommittén stöder strävan att stärka skyddet för ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar eftersom det är ett effektivt sätt att värna om konsumenternas rättigheter och tillmötesgå deras önskemål om säkra livsmedel av hög kvalitet. Tekniskt sett innebär en skyddad ursprungsbeteckning att man bekräftar att det finns ett entydigt samband mellan produkternas kvalitet och de naturliga och mänskliga särdragen i deras ursprungsregion. På samma sätt innebär en skyddad geografisk beteckning att en produkt från en viss region eller plats anses ha ett speciellt anseende eller speciella egenskaper. Märkningen med det skyddade produktnamnet och det numrerade certifieringsmärket garanterar att produkten har genomgått en kontroll i hela produktionsledet och kan härledas till sitt ursprung.

2.8. Alla former av kvalitetsgaranti gör det lättare att sälja produkten på marknaden. Men det innebär också att det uppstår många imitationer som försöker dra fördel av den prestige som en viss geografisk beteckning ger. EU måste bekämpa att man på falska grunder utnyttjar en beteckning för produkter som inte härrör från det geografiska område som är förknippat med namnet. Kommittén anmodar kommissionen och rådet att skärpa kontrollbestämmelserna för att garantera att alla medlemsstater utför en effektiv kontroll av det skydd förordning (EEG) nr 2081/92 ger produkter med SUB eller SGB. I detta sammanhang bör förordning (EEG) nr 2081/92 skydda SUB/SGB genom att innehålla ett uttryckligt förbud mot export från EU till tredje land av produkter – eller imitationer av produkter – för vilka SUB/SGB används på ett otillbörligt sätt.

2.8.1. Innehavarna av beteckningar måste å sin sida vinnlägga sig om att deras produkter uppfyller skyddsbestämmelserna. De måste vid försäljningen slå vakt om spårbarheten och om att informationen till konsumenterna är korrekt. Medlemsstaterna och kommissionen bör också utifrån målet att främja kvaliteten genom skyddade ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar säkerställa att kraven för att erkänna, registrera och skydda dem upprätthålls på lång sikt. Ursprungsbeteckningen eller den geografiska beteckningen grundas på en speciell egenskap hos produkten, regionen eller produkt- och/eller framställningsprocessen. EESK anser att man även i fortsättningen bör vara mycket sträng när dessa beteckningar fastställs för att undvika överdrifter som förvanskar de särdrag som de betecknar.

2.8.2. När det gäller förhållandet mellan varumärken och SUB/SGB inom gemenskapen och internationellt anser kommittén att man bör prioritera det allmänintresse som SUB/SGB representerar. Båda dessa former av intellektuell egendom måste skyddas eftersom båda kan bli föremål för illojal konkurrens eller vilseledande reklam.

2.9. Den svindlande liberaliseringstakten på marknaden och de jordbruksåtgärder som gynnar storskalig odling gör det alltmer angeläget att differentiera och diversifiera utbudet. Ensamrätten till en beteckning bör ge stabilitet till de produkter som utmärker sig eftersom de skiljer sig från alla andra produkter av samma typ. TRIPs-avtalet kräver en översyn av den nuvarande förordningen om skydd av ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar.

2.10. Det krävs regler för att garantera att kvalitetsprodukter kan säljas utan att de förlorar sitt unika värde. För närvarande är skyddet på den internationella marknaden sämre än i EU. Kommittén anser det inte önskvärt med en "globalisering" utan effektiva regler för att skydda kvalitetsprodukter som bidrar till utvecklingen i specifika landsbygdsområden. Kommittén anmodar därför kommissionen att driva en så aggressiv strategi som möjligt för att stärka skyddet för SUB och SGB inom ramen för TRIPs-avtalet så att det är lika starkt som på EU:s marknad.

2.11. Det är viktigt att öka antalet produkter som är skyddade utanför medlemsstaterna för att garantera deras mervärde och differentiering som kvalitetsprodukter. Ett teck-

en på det ökande intresset för att skydda produktnamnen är de senare årens ökning av antalet registreringsansökningar för nya produktslag som matolja, honung, blommor, prydnadsväxter och kork.

2.12. Kommittén anser att bilaga II i förordning (EEG) nr 2081/92 mycket väl skulle kunna tillämpas också på andra jordbruksprodukter i en strävan att öka antalet skyddade traditionella produkter för att främja utvecklingen i fler landsbygdsområden.

2.13. Kommittén vill också framhålla möjligheten att i ett särskilt rättsligt ramverk skydda hantverksprodukter som inte härrör från jordbruket men som har särskilda särdrag förknippade med ett geografiskt område.

3. Särskilda kommentarer

Skyddets tillämpningsområde

3.1. Rådets förordning (EEG) nr 823/87⁽¹⁾ om särskilda bestämmelser om kvalitetsvin framställt inom specificerade områden omfattar inga särskilda bestämmelser om vinvinäger. Det har länge funnits ursprungsbeteckningar för kvalitetsvinäger, som hittills dock inte har skyddats på EU-nivå. Producenterna har inte fått många möjligheter att marknadsföra och öka utbudet av vinäger av hög kvalitet. Genom att föra in denna produkt i registret över ursprungsbeteckningar får man möjlighet att utveckla denna marknad, med de fördelar som det innebär för alla berörda aktörer, från producenter till konsumenter.

3.2. Förordningen syftar till att fastställa reglerna för att registrera och kontrollera SUB och SGB för jordbruksprodukter och livsmedel och därmed garantera att de skyddas. Eftersom mineralvatten och källvatten inte hör till dessa produkter är det logiskt att utesluta dem från förordningens tillämpningsområde. Med hänsyn till anpassningsproblemen för de beteckningar som redan registrerats i enlighet med förordning (EEG) nr 2081/92 instämmer kommittén i att dessa produkter bör uteslutas från registret över jordbruksprodukter och livsmedel i egentlig mening.

3.2.1. Rådets direktiv 80/777/EEG⁽²⁾ av den 15 juli 1980 behandlar tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utvinning och saluförande av naturliga mineralvatten. Även

⁽¹⁾ EGT L 84, 27.3.1987.

⁽²⁾ EGT L 229, 30.8.1980.

om direktivets syfte inte är att särskilt skydda geografiska beteckningar för vatten instämmer kommittén i att mineralvattnen och källvattnen bör regleras av detta direktiv.

3.3. ESK vill särskilt att man skall ta upp jordbruksprodukter och livsmedel (eller produkter som kompletterar jordbruket, även fiskeriprodukter) som har egenskaper som är förknippade med ett särskilt geografiskt område, i syfte att de skall kunna omfattas av denna förordning. Det gäller följande produkter: ull, vide, senap och pasta.

Situationen utanför gemenskapen

3.4. TRIPS-avtalet anger som nämnts regler som alla medlemmar måste följa för att undvika förfalskningar av geografiska beteckningar (artikel 22) och för att lösa konflikter mellan varumärken och SUB. Alla signatärstater har därför rätt att invända mot registreringen av en beteckning om de kan påvisa att det skadar de egna medborgarnas intressen.

3.5. Eftersom tredje land har möjlighet att vända sig till en "panel" om EU inte uppfyller TRIPS-avtalet stöder kommittén de nya ändringar som kommissionen har föreslagit för att skydda rätten om globalt erkännande av europeiska beteckningar. På så sätt får alla signatärstater möjlighet att invända mot en registrering, vilket dessutom kan bidra till att undvika konflikter.

3.6. Kommittén anser dock att eventuella invändningar måste kontrolleras och granskas mycket noga. Det måste krävas väl underbyggda skäl för att inte föra in en geografisk beteckning i registret och den som framför invändningen måste under alla omständigheter uteslutande bygga sina skäl på situationen på gemenskapens marknad.

3.7. Den ökande försäljningen av produkter med ursprungsbeteckning berör också handeln med tredje land. EU:s ursprungsbeteckningar måste ovillkorligen ha samma skydd utanför EU:s gränser. Det är logiskt att föra en ömsesidig politik och föreslå att produkter från tredje land skall kunna

registreras på EU:s marknad om det medför att EU:s produkter får samma skydd i dessa länder. Länder utanför EU som vill skydda sina produktnamn på EU-marknaden måste först kunna visa att de har ett system likvärdigt EU:s för bedömning, invändning och kontroll.

3.8. Kommittén insisterar på att skyddet av tredjelandsprodukter med SUB/SGB måste vara lika starkt som skyddet inom EU:s gränser för att undvika illojal konkurrens och dumpning på marknaden för kvalitetsprodukter. På samma sätt måste EU:s skydd av SUB/SGB på marknader utanför gemenskapen undvika illojal konkurrens från imitationer och piratkopior, vilket innebär att tredje land som omfattas av denna ömsesidighet måste ha effektiva kontrollsystem.

Att garantera beteckningarnas differentiering

3.9. Mervärdet hos produkter med en SUB eller SGB härrör till stor del från deras ensamrätt och från den kvalitetsgaranti som registreringen innebär.

3.10. Namnet som ges till olika geografiska beteckningar på grund av produkternas kvalitet liksom skyddet av detta namn utgör grunden för att identifiera dem som exklusiva produkter från en bestämd region, och de får endast framställas under bestämda villkor och med lokala och traditionella metoder.

3.11. Försvaret av ensamrätten till en beteckning utgör garantin för erkännandet av dess kvalitet i alla avseenden. Kommittén anser att man rent allmänt måste undvika att det uppstår identiska namn mellan SUB och varumärken, oavsett om de är registrerade eller inte.

3.12. Den stringens som krävs för att lösa konflikter mellan SUB/SGB och varumärken måste tydligt avspeglas i förordningen. Kommittén anser dock att lika behandling skall gälla vid konflikter mellan SUB/SGB och befintliga varumärken som är registrerade eller har förvärvats genom användning, så länge det inte leder till geografisk tvetydighet.

3.13. Att lägga till varumärken som förvärvats genom användning ger ett bättre skydd mot eventuell illojal konkurrens på marknaden för kvalitetsprodukter. Samtidigt övervägs möjligheten att ett varumärke som förvärvats genom användning och en SGB kan samexistera så länge det är väl motiverat. Detta skulle alltid vara till nackdel för den geografiska beteckningen eftersom det finns en, om än mycket liten, möjlighet att det vilseleder konsumenterna, vilket måste undvikas.

3.14. Ändringen av referensdatum för att lösa dessa konflikter gör det möjligt att vara mer restriktiv när det gäller att godkänna både ett varumärke och en geografisk beteckning med identiska namn. Kommittén stöder därför kommissionens förslag att använda ansökan om registrering av den geografiska beteckningen eller ursprungsbeteckningen som referensdatum för skyddet, i stället för dagen för offentliggörandet av rätten till invändning. Denna regel gäller redan för registrerade varumärken.

3.15. Kommittén stöder också förslaget om att ytterligare klargöra kraven för att registrera två identiska beteckningar för att slå vakt om ensamrätten till ett visst namn och för att inte skapa missförstånd eller minska en produkts värde på marknaden för kvalitetsprodukter.

3.16. Flera tvister har uppstått vid registreringen av existerande beteckningar genom det förenklade förfarandet. Samtidigt har det förflutit en flera år lång övergångstid sedan förordning (EEG) nr 2081/92 antogs och nu återstår bara en ostbeteckning att föra in i registret. Mot denna bakgrund och eftersom artikel 17 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 inte reglerar den invändningsrätt som krävs enligt TRIPS-avtalet stöder kommittén föreslaget om att stryka artikel 17, som en gång fördes in som en övergångsåtgärd för att snabbt harmonisera de nationella registreringssystem som fanns i de olika medlemsstaterna. Kommittén anser dock att man bör slutföra de förfaranden för registrering av SUB/SGB som pågår i enlighet med artikel 17 i förordningen.

4. Slutsatser

4.1. Kommittén välkomnar allmänt sett kommissionens förslag om ändring av rådets förordning (EEG) nr 2081/92, som är föremål för detta yttrande.

4.2. Kommittén anmodar kommissionen och rådet i enlighet med punkterna 2.8 och 2.9 att stärka skyddet för ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar inom ramen för WTO. Efterlevnaden av internationella avtal om skydd av kvalitetsprodukter måste vara förknippad med de krav som EU:s medlemsstater vill bevara, utan att man glömmer bort vilka som verkligen gynnas av dessa beteckningar och de konsekvenser som de har för utvecklingen i EU:s landsbygdsområden. Målet i internationella förhandlingar bör vara dels att effektivt tillämpa det multilaterala systemet för anmälan och registrering, som redan beviljats för vin och spritdrycker, dels att alla jordbruksprodukter och livsmedel skall omfattas av samma skyddsnivå som TRIPS-avtalet i dag ger vin och spritdrycker, inklusive det multilaterala registreringssystemet.

4.3. EESK upprepar att bestämmelserna om kontroll måste förbättras så att samtliga medlemsstater på ett effektivt sätt erbjuder det skydd som förordning (EEG) nr 2081/92 ger produkter med ursprungsbeteckning eller geografisk beteckning.

4.3.1. En ökning av antalet kvalitetsprodukter bör främjas, utan att ursprungsbeteckningarna eller de geografiska beteckningarna för den skull används på sådana produkter som inte exakt motsvarar den typ eller de särdrag som omfattas av skyddet, eftersom detta påverkar uppskattningen av samtliga skyddade produkter negativt.

4.4. Slutligen betonar kommittén vikten av att marknadsföra produkter som skyddas av SUB/SGB. Det är nödvändigt att utöka de marknadsföringsinsatser som utgör ett komplement till kvalitetsinsatserna och som förbättrar kommunikationen med och informationen till konsumenterna. Därigenom kan man värna om deras rätt att välja den särskilda kvaliteten hos en produkt som framställts i ett bestämt geografiskt område enligt traditionella metoder som respekteras i minsta detalj av producenterna.

Bryssel den 17 juli 2002.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Göke FRERICHS